

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Cautela Confessarii Pro Foro Sacramentali Occasione
Decretorum S. M. Alex. VII. Innoc. XI. Et Alexandri VIII. ...**

Matthaeucci, Augustín

Francofurti Ad Moenum, 1711

Cap. I. Obligatio credendi, sperandi & diligendi Deum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40684

tutum, ut ostendit clausula: *ex vi præceptorum Divinorum ad eas virtutes pertinentium*, contra quos Alex. VII. decretum edidit. Occasione cuius eum DD. noto, hominem teneri ad eliciendos actus supernaturales fidei, spei, & Charitatis, aliquando *per se*, & *directè*; & aliquando *per accidens*, & *indirectè*.

2. Quæritur, quando obligetur per se, & directè?

Resp. Cum debet eos actus elicere, obligatione proveniente ab ipsa respectivè virtute, vel fidei, spei, aut Charitatis. Et tunc ommissio actus est peccatum per se, & directè contra huiusmodi virtutes, in confessione explicandum, sic, *quod non credideris, nec speraveris, aut dilexeris, quando ad similes actus directè, & per se obstringebatur*; Nam regula generalis est, cum ad actum alicujus virtutis datur obligatio directè, & per se, ommissionem actus esse peccatum contra virtutem, cuius actus est per se sub præcepto.

3. Quæritur, quando obligetur per accidens, & indirectè?

Resp. Cum actus Fidei, Spei, & Charitatis non præcipiuntur, nisi in ordine ad exercendos actus alterius virtutis, adeò ut, si hic, & nunc actus istius virtutis non esset per se, & directè sub præcepto, in ista circumstantia nulla daretur obligatio credendi, sperandi, & diligendi: V. G. obligatur quis gratiam per peccatum amissam, per contritionem perfectam extra Sacramentum, vel per attritionem in Sacramento, recuperare, non poterit hos actus elicere, nisi credat ea, sine quibus similes actus doloris haberi nequeunt: hoc est, *nisi credat in Deum: nisi ab ipso*

veniam speret: nisi credat Deum esse summum bonum, quem offendisse se doleat: vel penas inferni, cuius timore attritur: nisi credat Sacramentum confessionis, cuius perceptione liberari à peccato intendat: Hic actus Fidei, & Spei non præcipitur, nisi ratione contritionis, vel attritionis, & non per se: ideò omittens tunc eos actus doloris non peccat contra præceptum Fidei, vel Spei, sed solum contra præceptum contritionis, vel attritionis, & satisfacti, si in Confessione dicat, se non eliciisse actum contritionis, vel attritionis, dum debuit, Layman. *Theol. Moral. lib. 2. tract. 1. cap. 10. in fine, & tract. 2. cap. 2. à num. 1.* Nam est commune, cum obligatio V. G. credendi provenit ab alia virtute, quam à virtute fidei, ommissionem actus fidei non esse peccatum diversum ab eo, quòd committitur contra illam aliam virtutem; quia illa virtus ad actum proprium per se, & directè, ad actum verò Fidei solum per accidens, & indirectè obstringit.

4. Est hominibus adultis impositum à Deo præceptum speciale obligans per se ad eliciendum actum fidei supernaturalis, constat Matth. ult. *Qui crediderit, & baptizatus fuerit, salvus erit: qui vero non crediderit, condemnabitur*. Neque enim quis damnaretur ob ommissionem alicujus actus, nisi præceptum de illo eligendo esset impositum. De quo etiam *lib. 1. cap. 11.*

5. Pariter à Deo est adultis fidelibus impositum præceptum speciale spei, obligans per se ad actum supernaturalem spei eliciendum, ut ex Psal. 4. *Sperate in Domino 1 Petri 1. Sperate in eam que offertur vobis, gratiam, &c.* & alibi sæpè.

6. Item:

6. Item Præceptum diligendi Deum super omnia, est speciale à cæteris distinctum per se obligans ad eliciendum actum amoris supernaturalis erga Deum, ut Matth. 22. *Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo: ubi à Christo dicitur primum, & maximum mandatum.*

7. Tandem hæc præcepta leguntur etiam in Augustino *Enchiridion de fide, spe, & charit.* ubi cap. 3. & 6. dixit *Fide, spe, & charitate Deum colendum.* Colitur Deus fide, firmiter credendo esse verum quidquid Deus dixit Ecclesiæ. Hac enim firma fide, quam ejus verbis præstamus, ipsum recognoscimus, & cultu intellectuali adoramus, tamquam ens summæ veracitatis in loquendo; ac tamquam infinitè sapientem, & bonum, à quo habet, ut nec ipse falli, nec nos fallere possit, & velit.

8. Colitur Spe, dum ab ipso certò expectamus beatitudinem, & cætera alia quæcumque bona salutaria, hoc est, ad salutem consequendam necessaria, aut utilia, sive sint spiritualia, sive corporalia. Hac enim firma fiducia eum recognoscimus, confitemur, & adoramus, ut infinitè misericordem, Omnipotentem, & fidelem in suis promissis erga nos.

9. Tandem colitur amore charitatis; quia dum eum super omnia diligimus, protestamur, & confitemur ipsum esse summum, & infinitum bonum propter se amandum, cui nos ipsosita subijcimus, ut parati simus potius velle omnes alias res perdere, quam ejus amorem, quando ad eum super omnia diligendum per illas impediremur. Legendus Catechismus Concil. Trid. p. 3. de præcept. Deca-

log. nu. 12. Vanni t. 2. il Catechis. 12. prætit. 41.

10. Cæterum duo respectivè sunt præcepta fidei, spei, & Charitatis. Negativam unum, affirmativam alteram.

§. I.

Obligatio eliciendi actum fidei supernaturalis.

11. **Q**Uæritur. Quando per se, & directe obligat præceptum negativum fidei divinæ, hoc est, ut non adhibeamus fidem erroribus divinæ revelationi contrariis, & ab Ecclesia proscriptis; nec negemus ea, aut voluntariè, & cum advertentia dubitemus de veritate eorum, quæ Deus revelavit, & ut talia nobis ab Ecclesia proponuntur.

Resp. Semper, & pro semper. Quia quodlibet est intrinsecè malum, idè semper prohibitum; Perinde enim est, ac protestari, Deum mentiri posse, & firmam fidem suis dictis non mereri. Quod esse non potest absque gravissima injuria in ejus infinitam perfectionem, & summam veracitatem.

12. Quæritur. Quando per se, & directe obligat præceptum affirmativum fidei; seu quo nam tempore teneatur quis ad aliquem actum fidei iterum exercere?

Resp. Primo: Cum quis primò venit ad plenum usum rationis, eique sufficienter proponuntur mysteria fidei esse à Deo revelata cum obligatione credendi. Layman. cit. cap. 17. nu. 3. Illung. Theol. prætit. 3. disp. 11. art. 1. §. 4. n. 153. Abelly Medul. Theol. p. 2. t. 2. cap. 4. sect. 1. §. 1. Championus p. 2. instruit. pro confes. cap. 1. n. 19.

n. 19. Hujusmodi obligatio fundatur in debito colendi Deum ut veracem, cui statim ac nobis Ecclesia proponit ipsum aliqua dixisse (tunc enim sufficienter proponitur) debemus cultum supremum intellectualem exhibere per assensum firmissimum submitendo intellectum ejus locutioni. credendo esse vera infallibiliter quae revelavit. Per omissionem enim assensus praesumeretur judicare ipsum firmissimam fidem non mereri, vel Ecclesiam proponentem nobis locutionem Dei, falli posse, & non esse *columnam, & firmamentum veritatis, contra primam ad Timoth. 3.*

Secundo. In periculo mortis; nam id est tempus opportunum implendi hoc praecipuum, & profitendi se christianum; maxime quia, tunc quisque tenetur omnem, quam potest, curam adhibere, ut suae salutis certo consulat, & Deum colere assensu fidei supernaturalis, quae est virtus Theologica, cujus actus est necessarius necessitate medii.

Tertio. Saepius in anno. Verisimile enim est, quod Christus in institutione praecipui fidei id voluerit. Nam, cum actus interni fidei necessarii sint ad nutriendam, & conservandam vitam spiritualem, juxta illud Pauli ad Roman. 1. *Iustus ex fide vivit, videtur necessarium, & divino praecipuo instructum, ut frequenter eliciantur. Quemadmodum praecipuum naturale de vita corporali conservanda obligat ad sumendum saepius cibum corporalem.*

Quare diu intra annum differre est mortale; nec censetur diu differre, qui semel saltem pro quolibet bimestri actus fidei elicit, *Campion. cit. & cap. 8. nu. 18.*

instruct. per gl'ordinar. adeo ut sexies ad minus in anno fideles adulti ex divino praecipuo, & ratione praecipui fidei ad credendum teneantur. Nisi dicas, & non improbabiler, quod sint ad id obstricti, ut minimum semel in mense. Principalior enim cura fidelium esse debet, ut se exercent in actibus virtutum Theologicarum propter ipsarum excellentiam, & praestantiam cultus, qui per actus ipsarum Deo exhibetur; minus autem propterea dicere, si aliquis illarum exercitio incumbere, si saltem semel in mense non crederet, non speraret, nec ut oportet, diligeret.

13. Observat ubi supr. Campionus Christianos toties teneri per se ad actum fidei de illis mysteriis, quorum fides explicita est necessaria necessitate medii ad salutem, quoties tenentur ad implendum praecipuum fidei, directe obligans ad credendum; adeo ut in illis casibus debeant explicitè credere Unitatem, & Trinitatem Dei: Incarnationem, mortem, & resurrectionem Domini nostri Jesu Christi, & Deum remuneratorem remunerando decedentes in gratia, vita aeterna in Caelo; & morientes in mortali pena aeterna in inferno.

14. Quapropter partes Confessarii esse debent, penitentes instruere de debito credendi, (& sperandi, ac diligendi Deum) eosque monere, ut quoties eliciunt actum fidei divinae, exprimant rationem formalem credendi: hoc est: *firmiter credo Deum esse Unum in essentia, & Trinum in personis, quia Deus revelavit Ecclesiae, & Ecclesia id nobis credendum proponit. Ratio motiva, & formalis credendi, est divina revelatio. Ratio verò, & regula nobis proponens*
reve.

revelationem divinam est auctoritas Ecclesiae. Unde Augustinus Lib. contr. Epistol. Manichei, quam vocant fundamenti, cap. 5. dixit: ibi. Ego verò Evangelio non crederem, nisi me Catholica Ecclesia commoveret auctoritas. Et ideo, propositio Ecclesiae est conditio sine qua, non crederetur; divina verò revelatio est ratio formalis credendi, ut dixi *tr. de fide.*

15. At quaeritur. *Quare Confessarii non interrogant penitentes, an praecepto fidei satisfecerint?*

Resp. Quia supponunt satisfecisse, & de obligatione instructos esse à Parochis. Quod si dubitarent, an ignorantia laborarent, essent tunc etiam instruendi. Maxime quia supposita noticia obligationis, videtur moraliter impossibile, quod dum adfunt sacro, recitant symbolum, orant, signant se Crucis signo, ea mysteria non crediderint.

16. Quartò. Cum urget gravis tentatio contra fidem. Actus enim virtutum medicamenta sunt, ut actus vitiorum contrariorum impediuntur. Tunc exclaimandum est: *Credo, Domine, adjuva incredulitatem meam, Marc. 9.*

17. Quaeritur. *Quando praeceptum affirmativum fidei obliget per accedens?*

Resp. 1. Cum eliciendus est actus supernaturalis cuiuscumque alterius virtutis, & praecepti, ut timoris, spei, doloris, amoris, & similibus. Requiritur enim actus fidei supernaturalis, tanquam regula praevia proponens voluntati objectum, in quod tendere debet. Huiusmodi necessitatem agnovit Augustinus ubi *supr. in Enchirid. cap. 7. ibi. Fides credit, spes, & charitas orant, sed sine fide esse non possunt; ac per hoc & fides o-*

rat. Quid autem sperari potest, quod non creditur? & cap. 8. in fin. Nec amor sine spe, nec sine amore spes, nec utrumque sine fide.

II. Cum urget gravis tentatio ad aliquid peccatum, cui sine actu fidei non possumus resistere, juxta illud Apostoli ad Ephes. 5. *Induite vos armaturam Dei, ut possitis stare adversus insidias Diaboli. In omnibus sumentes scutum fidei, in quo possitis omnia tela nequissimi ignea extingueri.* Tunc praeceptum fidei non per se obligat, sed ratione alterius praecepti, ne succumbamus tentationi. *Campion. p. 1. cap. 8. num. 16.*

III. Cum accipienda sunt sacramenta, & praesertim Eucharistia; nam Christi carnem manducare, & sanguinem bibere debemus, non sacramentaliter duntaxat, sed etiam spiritualiter, ut nobis proficit ad salutem, & ad vitam aeternam. Spiritualis autem illa manducatio fit actu fidei viva, quae per dilectionem operatur. Unde ex antiquissima Ecclesiae consuetudine, Sacerdoti porrigenti, & dicenti: *Corpus Domini nostri Jesu Christi.* Fidelis quisque ipsum recipiens, respondebat: *Amen:* hoc est: *Verum est, ita credo.* *Juvenin. Theol. 10. 6. dissert. 4. p. 7. c. 6. art. 3.*

IV. Cum in die festo tenemur praecepto Ecclesiae audire Sacram: cui non possumus satisfacere, nisi credamus Christum verum Deum esse sub Hostia, quam audientes Missam adoramus, *ibidem, Campion.*

V. Quoties tenemur ad justificationem nos disponere consequendam, sive per baptismum, sive per Pœnitentiae Sacramentum, sive extra, si urgente pericu-

6
 10, ea suscipi non possint. Et Trid. Sess. 6. cap. 6. de justis. Est tunc necessarius actus fidei conducentis ad excitandam voluntatem ad reliquos actus disponentes ad justificationem, timorem scilicet, spem, dolorem de peccatis, & amorem Dei; ille nimirum quo creditur Deus esse justissimus Judex, misericors, infinite bonus; quod Christus satisfecit pro nobis, & meruit omnibus gratiam, & gloriam sufficientem. Poncius Theol. disp. 35. q. 2. num. 8.

18. Formula eliciendi actum fidei eorum mysteriorum, quorum fides explicita est necessaria necessitate medii ad salutem.

Firmiter credo, quia Deus revelavit Ecclesie Catholice, esse unum Deum, & remuneratorem supernaturalem esse; ac tres esse divinas personas, Patrem, Filium, & Spiritum Sanctum, quarum qualibet est Deus; sed non sunt tres Dii, sed unus Deus; atque Filium propter nos esse hominem factum, mortem sustinuisse, & à mortuis resurrexisse. De quo etiam lib. 2. d. cap. 13.

§. II.

Obligatio eliciendi actum spei Theologica.

19. **Q**ueritur. Quando per se obliget præceptum negativum spei, hoc est, pro quo tempore homo teneatur non desperare, & non præsumere.

Resp. Semper, & pro semper. Utrumque enim est ab intrinseco malum: Et proinde pro quovis momento prohi-

bitum, quia malum morale nunquam operari licet.

20. Desperatione offenditur divina Misericordia, & Omnipotentia; quatenus, qui desperat, de illis diffidit amplius remissionem peccatorum, aut beatitudinem æternam, & media ad illam necessaria, à Deo non expectans; quasi Deus ea nolit, & non possit ea sibi conferre. Propter quod desperatio secundum defectum opponitur spei. Nam sperans firmam fiduciam juxta illius promissionem à Deo beatitudinem, & cætera dona supernaturalia expectat; desperans verò, quia beatitudinem, & remissionem peccatorum sibi impossibilem apprehendit, id eò eas non expectat. Hinc etiam, qui desperat, injuriam facit fidelitati divinæ, judicans in suis promissis Deum fidelem non esse.

21. Præsumptione verò offenditur divina Justitia, quæ adultis decrevit dare gloriam; per merita ab eis auxilio gratiæ elicitæ: & gratiam sanctificantem, ac remissionem peccatorum conferre, præviis dispositionibus, quibus se, divina gratia adjuvi, ad eas se præparent, & disponant. Quare præsumit, qui expectat gratiam sanctificantem, aut gloriam æternam ex se ipso, & naturæ suæ viribus consequi posse; vel, se ex sola divina misericordia consecuturum remissionem peccatorum sine ullo actu doloris, aut æternam beatitudinem sine ullis operibus divina gratia productis confidit. Consequenter præsumptio opponitur spei secundum excessum, quia spes expectat beatitudinem, & remissionem peccatorum modo, quo obtineri debet. Præsumptio

sumptio verò modo, quo obtineri non potest, & à Deo non praefixo.

22. Observandum cum Toletò l. 4. c. 7. desperationem aliquando cum hæresi conjungi, ut si quis existimet, & pertinaciter sibi persuadeat, Deum aut nolle, aut non posse peccata commissa remittere, vel beatitudinem conferre. Pariter cum hæresi præsumptio conjungitur, si pertinaciter credas, te adultum posse sine tuis meritis, vel cum solis meritis naturalibus salvari. Quod est in confessione specialiter declarandum. Confessarius enim ordinarius non potest à peccato desperationis, & præsumptionis absolvere, quando cum hæresi non purè interna conjungitur, licet per se præsumptio, & desperatio alias non sint peccata Papæ reservata. Ut notavit etiam Campion. d. p. 2. cap. nu. 4.

23. Quæritur, quando per se, & directe obliget præceptum affirmativum spei, hoc est, speranda beatitudinem?

Resp. Primò, statim ac homo usum rationis adeptus, sufficienter instruitur de rebus fidei, eique Deus, ut nostra beatitudo, & finis, ad quem bonis actibus tendere debet, proponitur, Layman, cit. tract. 2. cap. 2. a. num. 1. Mastrius disp. 10. qu. 2. art. 1. num. 35. Joan. de la Cruz direct. conscient. primum præceptum art. 2. de spe; Quilici cit. art. 2. num. 2. Obligatio videtur fundari in debito colendi Deum, ut Bonum, Misericordem, & Omnipotentem, promittentem nos aliquando consecuturos beatitudinem, si usque in finem perseverabimus; quem sic colimus, dum ab ipso, bene operantes supernaturaliter, speramus, expectam usque beatitudinem, sic promissam; quod

ipse videtur exigere statim, ac nobis constat ipsum esse ultimum finem, & nostram beatitudinem.

Secundò. Quando urget gravis tentatio contra spem, quæ vinci non potest, nisi animus contrario actu spei Theologicæ ad Deum elevetur. Quilici, & Layman.

Tertiò. In articulo Mortis, tùm ob tentationes desperationis, quæ tunc solent gravius insurgere; tùm quia id est tempus opportunius, etiam per actum spei, accedendi ad Deum, ut ad nostrum ultimum finem, in quo maximè speranda est venia, & gloria.

Quartò. Ad minùs sexies in anno; sed censo probabile ad minùs semel in mense; quia videtur indignum homine fideli, credente Deum proposuisse vitam æternam bene operantibus usque in finem, integrum percurrere mensem, quia ipsam, sic propositam, ut minimum semel in eo, à Deo speret; hoc enim perinde est, ac ipsam beatitudinem per tempus notabile, judicio prudentum, parvi pendere; & revera Deo denegatur cultus, (qui exhibetur per actum spei) ipsum, ut bonum nostrum, non diligendo; quod esse non potest absque gravi irreverentia in ipsum, & contemptu salutis, & licet ignorantia invincibilis, vel opposita opinio posset à peccato excusare, tamen diù differri non debet.

24. Quæritur, quare igitur Confessarii penitentes non interrogant, an tempore adducto, præcepto spei satisfecerint, nec penitentes se de omissione accusant?

Resp. Quia supponunt satisfecisse, & non tantùm semel, sed, & frequentius in Mense

Mense actum spei elicuisse * vel, dum orant, sperando id, quod petunt; vel, dum de peccatis dolent, sperando à Deo veniam; vel, dum Conciones audiunt, & recitant Symbolum, sperando vitam æternam.

25. *Quæritur, quando obliget per accidens, & indirectè?*

Resp. Quoties præcipiuntur actus aliarum virtutum, qui sine actu spei Theologicæ exerceri non possunt; sic, qui orat, tenetur sperare, quod petit; ne vaga sit oratio, sed Deo placens, debet juxta fidei regulas esse conjuncta cum confidentia, & spe obtinendi, quod petitur; qui dolet de peccatis, & verè penitentiam agit, debet veniam sperare: qui accedit ad Deum, ut justificetur, tenetur sperare Deum sibi fore propitium, ut exprimit *Trid. sess. 6. cap. 6.* alia vide apud Lauræam *tom. 4. disp. 4. de spe, & infr. lib. 3. cap. 1.*

26. *Formula eliciendi actum spei Theologica.*

Deus meus, quia infinite misericors, & Omnipotens es, firmissimè spero ob meritum D. N. Jesu Christi te mihi daturum beatitudinem æternam, si usque in finem bene cum tuo auxilio operabor & sic operari, te auxiliante propono.

§. III.

Obligatio eliciendi actum charitatis circa Deum.

27. *Quæritur.* Quando præceptum negativum charitatis de non odiendo Deum, & nihil agendo, quod ejus dilectioni, & amicitie repugnet per se, & directè obliget.

Resp. Semper, & pro semper. Nam semper est malum Deum offendere, & ipsum odio habere, ut patet ex terminis.

28. *Quæritur.* Quando præceptum affirmativum charitatis, & diligendi Deum super omnia per se, & directè obliget.

Resp. Primò. Cum quis primò veniens ad usum rationis sufficienter instruitur de mysteriis fidei, ac proponitur Deus ut bonum infinite amabilitatis, & præceptum de amando Deum super omnia, ut D. D. communiter. Id exigens infinita ejusdem amabilitas, & excellentia, ac innumera ab ipso in nos collata beneficia.

Secundò in morali periculo vitæ. Nam illud est tempus opportunius; ut fidelis per actum amoris jungat se Deo auctori suo, ne in æternum ab ipso, quem sequi sperat, separetur. Tum quia pro eo tempore tenetur suæ salutis tutò consulere; tutò autem sibi Consulere non potest; quin eliciat actum charitatis Dei super omnia, quo Deum rebus omnibus creatis anteponat, & in Deum se convertat. *Juvenit. cit. cap. 1. art. 1. §. 3. conc. 2.*

Tertiò. Frequenter intra annum, ita ut ad prudentem æstimationem homo dñi non sit, quin ad Deum per charitatis actum se convertat. Non enim frustra hoc tanti momenti præceptum à Christo dicitur *primum, & maximum.* Ideoque vel semel in mense, ut mihi est probabile; vel ad minus sexies in anno juxta superius dicta de præceptis fidei, & spei. Videtur enim per se valde rationi conforme, ut infinita amabilitas Dei per actum tantæ excellentiæ super omnia diligatur. Maxime quia ingratum se præbet,

bet, qui ultra id temporis differret, se per actum dilectionis convertere in Deum, à quo continuis beneficiis afficitur.

29. Queritur. Quando praeceptum affirmativum diligendi Deum obliget per accidens, & indirectè.

Resp. Quoties obligat ratione alterius virtutis, & praecepti. Sic obligat, cum quis sacrificaturus, vel Sacramentum administraturus, habet conscientiam peccati mortalis sine copia Confessoris. Nam tunc tenetur elicere actum contritionis perfectè, adeòque actum charitatis. Si quidem perfecta contritio debet esse charitate formata, ut ex Trid. sess. 14. c. 4. Abellii cit. §. 4. & Layman. cit. tract. 3. cap. 2. artic. 6.

30. Formula elicendi actum dilectionis Dei.

Deus meus, quia infinitè bonus propter se amabilis es super omnia te diligo, & omnibus creaturis te praefero: & paratus sum potius vitam perdere, quam tibi displicere.

CAPUT II.

Prop. 2. ab Alexandro VII. damnata. Duellum.

1. PROP. 2. Vir equestris ad Duellum provocatus potest illud acceptare, ne timiditatis notam apud alios incurrat.

Duella sub excommunicationis censura, aliisque poenis prohibuit Trid. sess. 25. cap. 19. de ref. quas approbat, & confirmat, ac habere locum ubique Gentium, & terrarum declarat Clemens VIII. Const. Illius vices, la 11. Bullar. to. 3.

Mastbaucii Cautela Confess.

2. Queritur, an absolutio excommunicationis, qua duellantes, ipso facto, absque alia monitione, aut declaratione, iudicis decreto, aut ministerio, ex Alleg. Const. Clement. §. Quinimo, ligantur, sit reservata Romano Pontifici?

Resp. Affirmativè, ut idem Pontifex eodem, §. firmat.

3. Queritur, an soli duellantes ea censura, & poenis innoventur?

Resp. Negativè, quia Clemens, §. Quinimo excommunicat omnes, & quoscunque publice, vel privatim, palam, vel occultè, in quibuscunque locis, modis, & formis, ac casibus sub presenti nostra, vel aliis praedictis constitutionibus, & decreto comprehensis, singulare certamen (quod duellum vulgò dicitur) ex composito inveniunt, nec non id scelus suadentes, aut provocantes; opem, consilium, vel favorem praestantes; equos, arma, & commectus praebentes, aut comitantes; vel circa cartulas, seu libellos, literas, nuncios, aut quaecunque alia scripta huiusmodi quomodolibet peccantes, huiusque delicti socios, de industria spectatores (hoc est, qui non casu, sed ex proposito duellantes aspicunt) Patrinos, fautores, Defensores, &c.

4. Queritur, an ad incurrendam praetactam censuram, & ceteras poenas debeat reatuer, & cum effectu pugna committi?

Resp. Negativè, ex clausula adjecta in Const. Greg. XIII. ad tollendum la 78. Bull. to. 2. ac ex alia in d. const. Clementis §. Præterea, ibi: volentes, etiam si neque pugna aliqua, nec certamen, aut effectus, nec accessus, aut actus ad pugnam proximus, neque expressa, & aperta pro-

(B)

voantur